

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2007
FORFATTER:	Edin Kjær
TITEL:	Kolding Kunstforening og Trapholt 1972 – 81.
KORT RESUME:	Da Trapholt blev etableret var det med basis i Kolding Kunstforenings samling.

KOLDING KUNSTFORENING OG TRAPHOLT 1972-1981

AF EDIN KJÆR

Gennem årene siden starten i 1902 havde Kolding Kunstforening opbygget en samling af dansk maleri, skulptur og grafik, som i 1968 opnåede statsanerkendelse som provinskunstmuseum. Siden 1915 havde samlingen til huse på Koldinghus. Lokalerne dér havde deres charme – ingen tvivl om det, men de havde længe været utilstrækkelige til udstillingsvirksomhed såvel som til opmagasinering. Kunstforeningen havde ikke økonomisk mulighed for at tilvejebringe passende forhold for samlingen. Det måtte anses for en kommunal opgave.

DE GODE VILJER

Forskellige forslag til kunstsamlingens anbringelse kom på tale, men ingen af dem realiseredes. Fra kommunalt hold syntes ingen at have gjort sig klart, hvilke krav der måtte stilles til et tidssvarende kunstmuseum. At fastholde kvalitetskravet til det kommende museum måtte være opgaven for Kunstforeningens bestyrelse. Hvem andre var nærmere til det? Et problem for foreningen var det imidlertid, at bestyrelsens majoritet i årene 1972-74 udgjordes af kommunalpolitikere og kommunalt ansatte. Det betød, at Kunstforeningen var afskåret fra at give kommunen modspil.

14. december 1972 kunne man i Kolding

Folkeblad læse, at dr. G. Lind havde testamenteret Trapholt til Kolding Kommune under forudsætning af, at ejendommen indrettedes til kunstmuseum efter hans og hans hustrus død. "En meget smuk gestus", erklærede borgmester Peter Ravn. "På et eller andet tidspunkt skulle vi alligevel i gang med at tænke på et kunstmuseum under en eller anden form". Det var ikke kun hovedbygningen, men også de tilliggende lagerbygninger, der skulle indrettes til museum, oplyste borgmesteren.

Dagen efter kunne samme avis fortælle, at Linds gave ville medføre, at "en del af malerierne fra Koldinghusmuseets kunstsamling" ville blive overført til Trapholt. Journalisten var åbenbart ikke klar over, at samlingen tilhørte Kolding Kunstforening. Hvordan skulle han også vide det, for foreningen hørte man ikke noget fra. Først langt hen i januar udsendte bestyrelsen – provokeret af et læserbrev i Kolding Folkeblad – følgende redegørelse til foreningens medlemmer:

"De forhandlinger, der har været ført mellem dr. Lind og Kolding Kommune vedrørende oprettelse af Trapholtfonden og indretning af kunstmuseum i fondens bygninger, har fået følgende konsekvenser for Kolding Kunstforening:

1. Den bestyrelse, som ifølge aftalerne er tænkt nedsat for Trapholtmuseet, vil kom-

me til at bestå af kommunens kulturudvalg som majoritet samt repræsentanter for Kolding Kunstforening og for Trapholtfonden. Museets bestyrelse tiltrædes desuden af dr. Lind eller dennes hustru.

2. Kolding Kunstforenings kunstsamling er forudsat stillet til Trapholtmuseets rådighed, når lokalerne her er færdige, antagelig i løbet af et par år. Trapholtmuseet overtager da samlingens fortsatte drift og de offentlige tilskud hertil. Til den tid vil det da være nødvendigt at foretage ændringer i både samlingens og foreningens vedtægter, der vedlægges til medlemmernes orientering”.

Bestyrelsen havde altså ikke tænkt sig at afæske foreningens medlemmer en stillingtagen her og nu. Det mente man åbenbart kunne vente et par år, til alt var afgjort og på plads.

På foreningens ordinære generalforsamling 9. april 1973 oplyste formanden, byrådsmedlem K. E. Reddersen, i sin beretning, at der allerede var nedsat et udvalg til udarbejdelse af retningslinier og vedtægter mv. for det kommende museum. Udvalget forventedes at kunne afslutte sit job i juni, en museumsbestyrelse at være dannet til efteråret og en ombygning af Trapholts frugtlager derefter at være begyndt, sådan at en 1. etape kunne tages i brug 1975/76. Når museet stod færdigt, burde Kunstforeningens samling overdrages til museet som dettes ejendom. Imidlertid kunne samlingen ifølge de gældende vedtægter kun overdrages til Kolding Kommune. Så i stedet for at føre forslag om vedtægtsændringer for generalforsamlingen havde bestyrelsen valgt at udarbejde et forslag til aftale mellem Kunstforeningen og

Thomas L. Jørgensen (1913-1977). Fra 1959 rejseinspektør for Sammenslutningen af Danske Kunstforeninger 1959 og inspektør for statens udstillinger på Købestævnet i Fredericia. Fra 1968 kunstnerisk leder for Kolding Kunstforenings Kunstsamling. Billedet viser Thomas L. Jørgensen ved åbningen af den retrospektive udstilling, som Kolding Kunstforening afholdt på Koldinghus i anledning af kunstnerens 60 års dag i 1973.

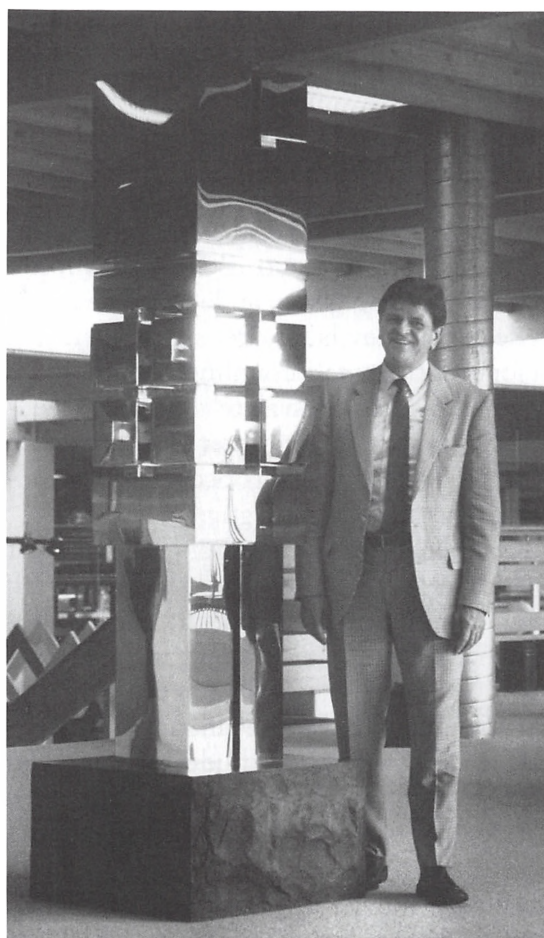
kommunen. Det var sat på dagsordenen og blev efter megen debat sat til afstemning med det resultat, at 27 stemte for, 12 stemte imod. Generalforsamlingen var dog ikke beslutningsdygtig, eftersom de 41, som havde givet møde, udgjorde mindre end en femtedel af foreningens medlemstal på 321.

Det nedsatte Trapholt-udvalg arbejdede imidlertid trøstigt videre, og på en ny, ekstraordinær generalforsamling 16. januar 1974

genfremstillede bestyrelsen sit aftaleforslag. Men så viste det sig overraskende nok, at af de 21 fremmødte stemte 11 imod og 9 for, mens 1 stemte blankt. Hvilket betød, at forslaget var forkastet.

Ikke desto mindre var Trapholtmuseet, herunder aftalen om samlingens overdragelse, endnu en gang på dagsordenen, da Kunstforeningen holdt sin ordinære generalforsamling 13. maj 1974 på Kolding Kommunebibliotek. Aftaleforslaget samt forslag til vedtægter for Trapholtmuseet og notat til vedtægterne var blevet udsendt sammen med dagsordenen. Efterhånden havde sagen vakt så megen opmærksomhed, at medlemmerne mødte frem mange nok til, at generalforsamlingen var beslutningsdygtig. To bestyrelsesmedlemmer havde på forhånd tilkendegivet ønske om at udtræde af bestyrelsen. Derudover meddelte formanden, som nu var byrådsmedlem Gunhild Due, som optakt til debatten, at hvis aftalen ikke blev vedtaget, ville også hun, K. E. Reddersen og stadsbibliotekar Thorkild Hamming efter god parlamentarisk skik stille deres mandater til rådighed. Efter en længere diskussion blev forslaget sat til afstemning. 54 stemte for, 29 stemte imod, 3 stemte blankt. Forslaget manglede 3 stemmer i at have opnået det nødvendige kvalificerede flertal (2/3 af forsamlingen). Resultatet var da, at foreningen stod uden bestyrelse. En uhørt situation i det, man engang kaldte "de pæne mænds forening".

Men midt i det kaos, som bredte sig i forsamlingen, rejste fabrikant Nils Oluf Ehrenskjöld sig. Han vedgik at have stemt nej til forslaget, ikke fordi han var modstander af et kunstmuseum på Trapholt, men fordi han ikke fandt det foreslåede museum godt nok. I

Fabrikant N. O. Ehrenskjöld. Foto fra 1987 af Ludvig Dittmann.

konsekvens heraf erklærede han sig villig til at modtage valg til bestyrelsen, og han henvendte sig direkte til to andre af de tilstedeværende og spurgte dem, om de ville være med. Flere andre blev foreslået, men de ønskede ikke at modtage valg. Så derved blev det: de tre var valgt. En truende opløsning af foreningen var afværget, og hvad der

skulle vise sig at blive en "syvårskrig" mellem Kunstforeningen og kommunen, tog sin begyndelse.

INDLEDENDE TRÆFNINGER

Den ny bestyrelse konstituerede sig med Ehrenskjöld som formand. Bestyrelsens første opgave var at sørge for, at de to ledige bestyrelsesposter blev besat. Det skete på en ekstraordinær generalforsamling 6. juni 1974. Med fem foreningsvalgte bestyrelsesmedlemmer og to repræsentanter for kommunen, Bruno Pedersen og Niels Beck, var bestyrelsen nu fuldt funktionsdygtig.

Uanfægtet af Kunstforeningens nej til at overdrage sin samling lod Kolding Kommunes kulturudvalg arkitektfirmaet Juul-Sørensen og Bech-Nielsen gå i gang med skitseprojekteringen af Trapholts ombygning til kunstmuseum. Kølehuset med dets køleanlæg ansås for velegnet til udstilling af malerier og skulpturer; køleanlægget skulle sørge for den rette temperatur om sommeren; der skulle fjernes et par skillevægge, hvilket kunne gøres nogenlunde smertefrit, fordi tagkonstruktionen var selvbærende; og lokalet skulle forsynes med ovenlys. De eksisterende bindingsværkshuse tænkte brugt til grafik og tegninger, og et par træbygninger ville kunne indrettes til traktørsted og børneaktiviteter.

I begyndelsen af september aflagde Kunstforeningens ny bestyrelse besøg på Trapholt. Arkitekt Lauge Juul-Sørensen viste rundt. På det første bestyrelsesmøde derefter udtrykte formanden på vegne af den foreningsvalgte del af bestyrelsen påskønnelse af kommunens vilje til at forbedre vilkårene for byens

kunstliv. Bestyrelsen var imidlertid ikke ganske overbevist om det formålstjenlige i at fjerne kunstsamling og udstillingsvirksomhed fra det kulturelle miljø i og omkring Koldinghus, medmindre man havde til hensigt at etablere et museum, som havde appel ud over det lokale plan. Men bestyrelsen var indstillet på at samarbejde med kommunen, forudsat at der sikredes foreningen en reel indflydelse på, hvad der skulle ske. Kommunen havde pengene, men bestyrelsen havde kompetencen i kunstneriske spørgsmål, og den følte sig forpligtet til at bruge den i henhold til foreningens vedtægter, erklærede Ehrenskjöld. Dertil svarede kulturudvalgsformand Bruno Pedersen, at det foreliggende forslag til vedtægter for kunstmuseet Trapholt og forslaget til aftale mellem Kunstforeningen og kommunen fortsat var kommunens forhandlingsgrundlag, og at det var op til Kunstforeningens bestyrelse at udarbejde et eventuelt nyt oplæg. Formanden påtog sig at samle materiale fra andre kunstmuseer, som kunne danne grundlag for udarbejdelse af et sådant oplæg. Samtidig ville bestyrelsen undersøge mulighederne for en midlertidig forbedring af Kunstforeningens udstillingsforhold på Koldinghus, bl.a. i form af en bedre udnyttelse af kirkesalen, som foreningen disponerede over, men som indtil nu nærmest havde fungeret som magasin for foreningens afstøbningssamling.

På bestyrelsesmødet 22. november 1974 fremlagde den foreningsvalgte del af bestyrelsen følgende procedure for samarbejdet om etablering af et kunstmuseum på Trapholt: Når Kolding Kommune (i fornødent samarbejde med Kunstforeningens bestyrelse) har indrettet ejendommen Trapholt til

Tandlæge Gustav Lind foran Trapholt.

kunstmuseum, og bygningerne er godkendt af Statens Museumsnævn som kunstmuseum, flyttes Kunstforeningens samling til disse lokaler, hvorefter der søges indgået en samarbejdsaftale med kommunen eller ejendommens administrator om driften af museet. I øvrigt agtede bestyrelsen ikke at træffe afgørelse om samlingen uden først at have orienteret sig om medlemmernes holdning.

Samme dag var bestyrelsen til møde med borgmester Peter Ravn og Det kulturelle Udvalg på Kolding Rådhus. Arkitekt Lauge Juul-Sørensen præsenterede her den plan for ombygningen af Trapholt til kunstmuseum, som han havde udarbejdet på kommunens bestilling.

Mødet bekræftede bestyrelsens værste anelser. Formanden meddelte borgmesteren

de foreningsvalgte bestyrelsesmedlemmers syn på det forelagte projekt, dels i en samtale 28. november, dels i breve af 30. november og 1. december. I det første brev gav han udtryk for, at bestyrelsen fandt det udarbejdede projekt forhastet og kortsigtet; man efterlyste en klar plan for hele det påtænkte museumskompleks som forudsætning for endelig stillingtagen. I det andet brev erklærede han sig på bestyrelsens vegne villig til at indgå en samarbejdsaftale med kommunen, forudsat at en acceptabel helhedsplan fremlagdes.

10. december kunne man i Kolding Folkeblad læse, at Byrådet aftenen før havde besluttet at yde de resterende 350.000 kr. af de i alt 400.000 kr., der var afsat på årets budget til ombygning og restaurering af Trapholt

(de første 50.000 kr. var gået til skitseprojekteringen), under forudsætning af, at Kunstforeningen senest 15. januar indgik en aftale med kommunen om samlingens overdragelse. Hvis aftalen ikke kom i stand senest 15. januar, ville de 350.000 kr. blive inddraget igen. Det var tanken, at kommunen fremover årligt skulle yde 200.000 kr. til Trapholt-fonden plus det sædvanlige tilskud til Kunstforeningen. Til gengæld ville kommunen få rådighed over 125.000 kvm jord til udstykning.

På det følgende bestyrelsesmøde 12. december fremlagde Bruno Pedersen kulturudvalgets svar på formandens breve til borgmesteren, med to bilag: 1) en redegørelse for kommunens museumsplaner, 2) et revideret forslag til samarbejdsaftale, hvorefter Kunstforeningen skulle have tre repræsentanter i museumsbestyrelsen, én repræsentant i et forretningsudvalg og to repræsentanter i et rådgivende udvalg for kunstindkøb. Formanden replicerede: Bestyrelsen ville fortsat overlade til medlemmerne at vurdere de kommunale museumsplaner. Det, som bestyrelsen overvejede, var en deponering af samlingen, ikke en overdragelse. Bruno Pedersen ville undersøge de juridiske muligheder for en deponeringsordning.

21. december mødtes bestyrelsen så igen. Under mødet førte Bruno Pedersen telefoniske samtaler med Torben Permin, formand for Foreningen af Danske Kunstmuseer i Provinsen, og Svend Grindsted, sekretær for Statens Museumsnævn. Begge tilrådede deponering. På den baggrund fastholdt de foreningsvalgte bestyrelsesmedlemmer deres opfattelse, at kun deponering kunne accepteres. I øvrigt mente de, at det ville være

bedre, om man rev de eksisterende bygninger undtagen villaen ned og anvendte de bevilgede penge til opførelse af en ny bygning af mindre format, men af høj kvalitet, som kunne fungere som modul for fremtidig udbygning af museet. Forudsætningen for at fjerne kunstsamlingen fra bymidten og slotets seriøse miljø var som tidligere fremført, at man havde til hensigt at etablere en museumsinstitution, som havde appel ud over det lokale plan, og det tydede det foreliggende projekt ikke på. De kommunale bestyrelsesmedlemmer fandt derimod projektet anbefalelsesværdigt og foreslog det fremlagt for foreningens medlemmer.

Man besluttede at afholde et medlemsmøde, hvor borgmesteren ville orientere medlemmerne om kommunens museumsplaner, og hvor der efterfølgende ville være lejlighed til debat om emnet. Medlemsmødet skulle umiddelbart efterfølges af en generalforsamling med det ene punkt på dagsordenen "Nyt forslag til aftale mellem Kolding Kommune og Kolding Kunstforening vedrørende et kommende kunstmuseum Trapholt fremsat af Bruno Pedersen og Niels Beck på Kolding Kommunes vegne".

HOVEDSLAGET

Medlemsmødet og den ekstraordinære generalforsamling fandt sted 6. januar 1975 på Kolding Seminarium. Det to timer lange medlemsmøde startede med, at borgmester Peter Ravn sekunderet af Lauge Juul-Sørensen redegjorde for museumsplanerne. Derpå fulgte en lidenskabelig debat med synspunkter for og imod. Bestyrelsens holdning, at den foreningsvalgte del af bestyrelsen tog

Fra den ekstraordinære generalforsamling i Kolding Kunstforening den 6. januar 1975. Fra venstre kulturudvalgsformand Bruno Pedersen, borgmester Peter Ravn og formanden for Kolding Kunstforening N. O. Ehrenskjöld. Foto: P. Thastum til Kolding Folkeblad.

afstand fra det foreliggende projekt, var medlemmerne ikke i tvivl om. Den fremgik dels af den redegørelse for bestyrelsens arbejde med problemerne siden sidste generalforsamling, som var sendt ud sammen med mødeindkaldelsen, dels af debatten på selve mødet.

Endelig kl. 22 – efter en halv times kaffe- og tænkepause – tog man fat på generalforsamlingen. Dirigenten, advokat Ole Nielsen, konstaterede indledningsvis, at forsamlingen var beslutningsdygtig, idet 115 af foreningens 375 medlemmer var til stede.

Bruno Pedersen fremsatte kommunens forslag til aftale mellem kommunen og kunstforeningen. Aftalens § 3 lød: "Overdragelsen (af samlingen) til kommunen finder først sted, når Trapholt er indrettet til at kunne opbevare og udstille samlingen i rimeligt omfang. Dette anses for opfyldt, når det nuværende kølerum på ca. 440 kvm er ombygget og sat i stand, antagelig i 1975/76, og godkendt af kunstmuseumsnævnet". Bruno Pedersen foreslog følgende tilføjelse: "Indtil en endelig godkendelse fra Ministeriet for Kulturelle Anliggender af Trapholtmuseet

foreligger, deponeres Kunstforeningens samling på Trapholt”.

Seminarielektor Andreas List havde ikke deltaget i debatten på medlemsmødet, men i stedet valgt at fremføre sit indlæg på generalforsamlingen. Det ny forslag rummede ingen reelle ændringer i forhold til det forslag, som blev forkastet på sidste generalforsamling, hævdede han. ”I disse glistrupske tider ser kommunen glistrupsk på tingene. Kommunens folk fører økonomisk politik, men ønsker, at det skal se ud som kulturpolitik. De 700.000 kr. til museet skal lyde som et stort tilbud, men det, som det i virkeligheden drejer sig om, er forrentningen af de 7 millioner kr., som byggegrundene kan forventes at indbringe. Ved at afgive samlingen, den lille magtbrik, som er i foreningens besiddelse, afskærer vi os fra at føre den kulturpolitik, vi savner hos kommunen. Der ligger nemlig ingen reel magt til foreningen i den styrelsesordning, som indeholdes i forslaget. Det eneste organ, hvori foreningen har flertal, har kun rådgivende funktion. Alt vil kunne styres kommunalt. Hvis kommunen derfor ikke vil acceptere en deponeringsordning, må vi stemme nej. Ellers binder vi os til et miljø, vi ingen indflydelse har på. Det er, hvad livet har lært mig: Uden magt har man heller ingen ret!”

Også K. E. Reddersen bad om ordet: ”Kommunen er ikke i en klemme, har ej heller noget i baghånden i denne sag. Et nej i aften betyder blot, at ideen altså ikke var god nok til denne forening, og det må medføre, at kommunen må tage sagen op forfra. Ifølge fundatsen for Trapholtfonden skal Byrådet, hvis kunstmuseumsplanen ikke kan gennemføres, finde et andet, beslægtet formål. I

øvrigt er man tilbøjelig til at knytte alt for meget til samlingen, der indeholder mange sekunda-værker, simpelthen fordi man ikke har haft råd til andet. Et nej til forslaget må indebære et krav til bestyrelsen om en aktiv formulering af, hvad fremtiden skal bringe med hensyn til byens kunstliv”.

Samlingens kunstneriske leder Thomas L. Jørgensen tilbageviste Reddersens påstand om, at samlingen skulle bestå af sekundaarbejder. Foranlediget af et udsagn af borgmesteren om det kommunale driftstilskud godtgjorde han dernæst med tal, at byens indsats gennem årene ikke havde været stor. ”Fra 1902 til 1935 modtog samlingen ikke en øre fra kommunen. Det var først med den gældende kunstmuseumslovs ikrafttræden i 1968, at kommunen begyndte at bidrage i større målestok. Kommunens samlede støtte indtil i dag beløber sig til højst 175.000 kr., mens samlingen vurderes til 2 millioner kr.”

Afstemningen gav følgende resultat: ja 47, nej 64, blanke 2, i alt 113 stemmer. Forslaget var dermed forkastet og bortfaldet, konkluderede dirigenten. Formanden konstaterede resultatet. Han beklagede, at sagen var blevet bragt så vidt som til denne konfrontation, men håbede, at samarbejdet med kommunen ville fortsætte som hidtil.

STILLINGSKRIG

Nu da Kunstforeningens forhold til Trapholt havde fået sin definitive afgørelse, ville Kunstforeningen bestræbe sig på at forbedre sine forhold på Koldinghus, meddelte Nils Oluf Ehrenskjöld på bestyrelsesmødet 17. januar 1975. Kirkesalen, som for tiden brugtes til opmagasiner af gipsafstøbninger,

Drøftelser på Kolding Kunstforenings generalforsamling den 6. januar 1975. Fra venstre bestyrelsesmedlem Susanne Aamund, advokat Ole Nielsen (dirigent ved generalforsamlingen), kunstmaler Thomas L. Jørgensen, landsretssagfører Torben Permin, Esbjerg og bestyrelsesmedlemmerne Kjeld Jensen og Poul L. Bundgaard (med ryggen til). Foto: P. Thastum for Kolding Folkeblad.

tænkte fremover anvendt til udstillinger, hvad der ville være muligt efter rengøring af salen og udførelse af ganske få ændringer, alt sammen under iagttagelse af bestemmelserne i den overenskomst, der bestod mellem Boligministeriet og Kunstforeningen. Problemet var at finde en anden plads til opbevaring af gipsen. Staldgården kunne være en mulighed.

Ifølge Koldinghus-betænkningen skulle Kunstforeningen ikke blive på Koldinghus fremover svarede Bruno Pedersen. Foreningen skulle derfor ikke regne med kommunens støtte til kirkesalens indretning til udstillingsformål. Stemningen mellem Kunstforeningen og kommunen var iskold.

Bestyrelsesmødet i marts handlede om økonomi. De faste stedlige tilskud til samlingens drift var bestemmende for det statslige tilskud. For Koldings vedkommende var det stedlige tilskud meget lavt, faktisk det 3. laveste i landet. I 1973/74 beløb kommunens årlige tilskud til samlingen sig til 20.000 kr., mens Kunstforeningen ydede 4.000 kr. Til sammenligning modtog Esbjerg Kunstforening 136.000 kr. kunne formanden oplyse. Bestyrelsen vedtog at foreslå medlemskontingentet forhøjet fra 25 til 35 kr. fra næste regnskabsår, at iværksætte en kampagne for hvervning af nye medlemmer og at sende en ansøgning til kommunen om forhøjelse af det kommunale tilskud til samlingens drift.

Bruno Pedersen tog forbehold med hensyn til en sådan ansøgning, og da svaret forelå et par måneder senere, viste det sig da også at være negativt.

Til gengæld kunne man ved regnskabsafleggelsen på generalforsamlingen i maj konstatere, at Kunstforeningen havde valgt at forhøje sit tilskud til samlingen i 1974/75 til 12.000 kr. Det måtte gerne opfattes som en provokation.

Kommunens afslag på foreningens ansøgning om forhøjelse af det kommunale tilskud i 1975/76 fik ikke bestyrelsen til at afholde sig fra at indsende en ny ansøgning for 1976/77, hvori man gjorde opmærksom på, at foreningen havde for 500.000 kr. kunst hængende på offentlige kontorer i Kolding.

På et bestyrelsesmøde i december oplyste formanden, at statens tilskud, som hidtil havde modsvaret de stedlige tilskud, under den nye museumslov kun ville andrage 66,7% af de stedlige tilskud. På spørgsmålet, om det kunne tænkes, at kommunen på den baggrund kunne formås til at øge sit tilskud til samlingens drift, som havde været uændret siden 1971, svarede Bruno Pedersen, at kommunen havde fastfrosset sit tilskud til Kunstforeningen, og at man ikke skulle vente nogen ændring i kommunens holdning i indeværende valgperiode. Niels Beck fandt, at kommunen havde godt udbytte af sit bidrag til Kunstforeningen, og at en pristalsregulering ville være rimelig; desværre var den ikke politisk gennemførlig.

Foreningens medlemstal var stigende siden 1974. Hvervekampagnen gav yderligere resultat, så man i 1976 nåede op over 750. Kolding Kunstforening var nu en af landets største. En tiltrængt rengøring og istand-

sættelse af foreningens lokale i Koldinghus' vestfløj forbedrede udstillingsforholdene noget.

Men bestyrelsen måtte også tænke på fremtiden. Endnu havde man ikke opgivet håbet om, at kunstsamlingen kunne forblive på slottet også efter genopbygningen. Man havde svært ved at se logikken i, at en udvidelse af slottets udstillingsareal skulle medføre, at der ikke længere ville være plads til kunsten. Tanken om en fortsat sameksistens mellem et kunstmuseum og det kulturhistoriske museum, gerne med fælles administrativ ledelse, forekom rimelig. Sonderende drøftelser mellem bestyrelsen og kulturudvalget indledtes.

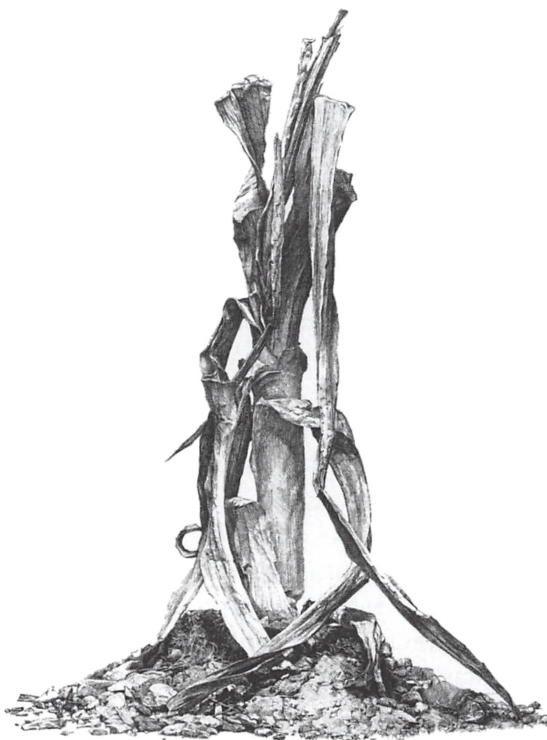
Men pludselig tog sagen en ny drejning.

FREDSFØLERE

På bestyrelsesmødet 28. april 1977 meddelte Bruno Pedersen, at den ny borgmester Bent Rasmussen gerne ville have en forhandling med bestyrelsen og kulturudvalget vedrørende aftalen mellem kommunen og Kunstforeningen og vedrørende Trapholt juridisk og økonomisk.

29. april døde maleren Thomas L. Jørgensen, folkekær som person og som kunstner, siden 1968 konsulent og daglig leder af Kunstforeningens samling. I forbindelse med afholdelsen af en mindeudstilling i oktober udgav Kunstforeningen et efterladt manuskript af kunstneren under titlen *Inspirationer*. Overskuddet ved udgivelsen blev brugt til oprettelse af *Maleren Thomas L. Jørgensens Mindelegat*.

I december samme år markerede Kunstforeningen sit 75 års jubilæum med en udstil-

Bendt Thoft Nielsen, grafiker (født 1939). *Visnende porre*. Stentryk. 1977. Bendt Thoft Nielsen udstillede i 1980 i Kirkesalen på Koldinghus sammen med sølvsmeden Karl Gustav Hansen. Udstillingen var arrangeret af Kolding Kunstforening. I 1989 modtog Bendt Thoft Nielsen Maleren Thomas L. Jørgensens Mindelegat og udstillede i den forbindelse i Kolding Kunstforening på Kunstmuseet Trapholt, som på det tidspunkt havde til huse i Klostergården.

ling af samlingens bedste værker. *Dansk kunst gennem 200 år* kaldte man den nok så flot. I samme forbindelse producerede foreningen en opsigtsvækkende plakat med gengivelse af alle samlingens malerier. En

reproduktionsanstalt i Zürich fremstillede plakaten på grundlag af tegnestuechef Karsten Billegravs affotografering af samlingen.

Men borgmesterens invitation til forhandling var ikke glemt. I første omgang blev det overladt til formanden at indlede uformelle drøftelser med Bent Rasmussen. Samtalen drejede sig naturligt nok om de bygningsmæssige forudsætninger for en udflytning af samlingen til Trapholt og om den kunstneriske linje for et fremtidigt kunstmuseum. Ehrenskjöld tilkendegav herunder, at han fandt det uheldigt, at kommunen havde frasolgt området, der grænsede op til kløften. Borgmesteren stillede sig positivt til tanken om at søge området erhvervet til museet og lovede at kontakte ejeren, *Bikuben*, herom.

På bestyrelsesmødet 26. september 1978 kunne Jens Agerskov, der nu sammen med Bent Ginnerkov Jensen repræsenterede kommunen i bestyrelsen, oplyse, at borgmesteren nu ville søge udviklet et mageskifte med *Bikuben*, således at kløften ved Trapholt kunne indgå i museumskomplekset. Og – tilføjede han – kommunen foreslog, at man som en begyndelse på museumsvirksomheden på Trapholt midlertidigt indrettede kunstmuseum i det tidligere kølehus efter ombygning i henhold til de udarbejdede tegninger.

Det sidste syntes de foreningsvalgte bestyrelsesmedlemmer stadig ikke var nogen god idé. 22. november udformede de et notat, som tilstilledes Kolding Kommune og Statens Museumsnævn. Det indeholdt følgende hovedpunkter:

1. Baggrunden for notatet er erkendelsen af, at Kunstforeningens samling på grund af Koldinghus' ombygning på længere sigt ikke kan forblive på slottet.

2. Forudsætningen for udflytning til Trapholt-området er efter foreningens mening, at planerne tager sigte på at skabe et landsdelsmuseum til gavn for hele det sydjyske område. Et mindre museum, som alene appellerer til den lokale befolkning, bør derimod ligge i Koldings bykerne.
3. Udformningen af planerne for et museumskompleks på Trapholt bør tage sit udgangspunkt i Trapholts hovedbygning, som i ydre og indre og sammen med det tilhørende haveanlæg er original og bevaringsværdig. De øvrige eksisterende bygninger anses derimod for uegnede til museumsformål, ligesom de umuliggør tilvejebringelsen af det arkitektonisk-æstetiske helhedspræg, som bør tilsigtes for det samlede museumskompleks.
4. Den fremtidige leder bør tilknyttes museet så tidligt, at vedkommende kan deltage i museets projektering og opbygning.

ENIGHED

23. januar 1979 afholdtes på Kolding Rådhus en forhandling mellem repræsentanter for Statens Museumsnævn: formanden, museumsinspektør Else-Marie Boyhus og museumskonsulent, mag. art. Lise Funder, for Kolding Kommunalbestyrelse: borgmester Bent Rasmussen og Det kulturelle Udvalg, og for Kolding Kunstforening: formanden, fabrikant Nils Oluf Ehrenskjöld og øvrige bestyrelsesmedlemmer.

Else-Marie Boyhus redegjorde for sin vurdering af Trapholt. Hun fremhævede tre kvaliteter: beliggenheden, haveanlægget og villaen. Villaen anså hun for "hovedpersonen". Den repræsenterede sammen med sit

møblement en periode, som var forsømt i dansk arkitektur, men som var internationalt interessant. Dens formsprog og kvalitet burde være udgangspunkt for det, der skulle ske på Trapholt. På den baggrund anbefalede hun,

- at man udskrev en arkitektkonkurrence om et kunstmuseum på Trapholt og forhandlede med *Bikuben* om mageskifte af arealet vest for Trapholt, 'kløften', såfremt det udvalgte projekt måtte kræve det,
- at Trapholtmuseet oprettedes som en selvejende institution, men med et kraftigt kommunalt indslag i bestyrelsen,
- at bestyrelsen ansatte en leder af museet så tidligt, at denne kunne deltage i museets opbygning fra starten.

Samtlige mødedeltagere erklærede sig enige i heri, hvorefter man vedtog følgende handlingsplan:

1. Kolding Kommune optager forhandling med *Bikuben* vedrørende spørgsmålet om arealet vest for Trapholt.
2. Med henblik på udskrivning af arkitektkonkurrence, hvortil museumskonsulent Lise Funder gav tilsagn om at ville stille sig til rådighed, udarbejdes et lokaleprogram med etapedeling og med lokaler til kunstsamlingen som 1. etape.
3. Dannelse af en selvejende institution med et flertal af kommunalbestyrelsesmedlemmer i bestyrelsen og overdragelse af kunstsamlingen til institutionen.

Med beslutningen om at udskrive en arkitektkonkurrence havde Kunstforeningen opnået den garanti for Trapholt-projektets seriøsitet, som man havde efterlyst siden 1974. Kulturudvalget og Kunstforeningen kunne herefter i fordragelighed udarbejde

Det færdige Trapholt Kunstmuseum fra luften i 1995.

udkast til aftale og vedtægter for Trapholt. Kommunens forhandlinger med *Bikuben* med henblik på generhvervelse af "kløften" – populært eller spydigt kaldet "kulturkløften" – endte ganske vist med negativt resultat. Ikke desto mindre blev forslagene til aftale og vedtægter for Trapholt vedtaget af Kunstforeningen på to ekstraordinære generalforsamlinger 7. og 21. april og siden tiltrådt af kommunalbestyrelsen.

1. juli 1981 kunne Kunstforeningens kunstsamling således overdrages til den selv-ejende institution *Kunstmuseet Trapholt*. Efter en overgang, hvor museumsdirektør Poul Dedenroth-Schou, Koldinghus, havde ledelsen, ansattes Sven Jørn Andersen 1. marts 1982 som museumsinspektør. Samme år afholdtes en landsarkitektkonkurrence, og 2.

juni 1988 indviedes museet efter færdiggørelsen af byggeriets 1. etape.

ET DEMOKRATISK LÆRESTYKKE

Hele dette sagsforløb lader sig anskue som et demokratisk lærestykke. Der er ingen grund til at betvivle, at de gode viljer blandt politikerne ville det godt dengang i 1972-74. Men naturligvis måtte de realistisk spørge sig selv, hvor langt de kunne regne med at få medhold i deres interesse for kunsten i en by, som på det tidspunkt var kendt som rindalismens hjemsted. I et demokrati sætter folkeviljen nu engang grænsen for, hvor langt politikerne tør gå.

Lidt flot vover jeg at betragte Kolding Kunstforening som talerør for en folkevilje,

som, da det kom til stykket, ville det bedre, end politikerne turde tro. Men før det kunne komme så vidt, måtte en enkelt have modet til at sige fra. Havde Nils Oluf Ehrenskjöld ikke vedkendt sig sit nej 13. maj 1974 og taget konsekvensen af det, ja så var der nok under alle omstændigheder kommet til at ligge et kunstmuseum på Trapholt – det havde kommunen jo forpligtet sig til; men det ville ikke have været det Trapholtmuseum, som vi kender i dag. Ehrenskjöld havde fantasi til at forestille sig det, som andre ikke turde håbe på. Og han var – og er – utrættelig i kampen for det, han ser som det rigtige.

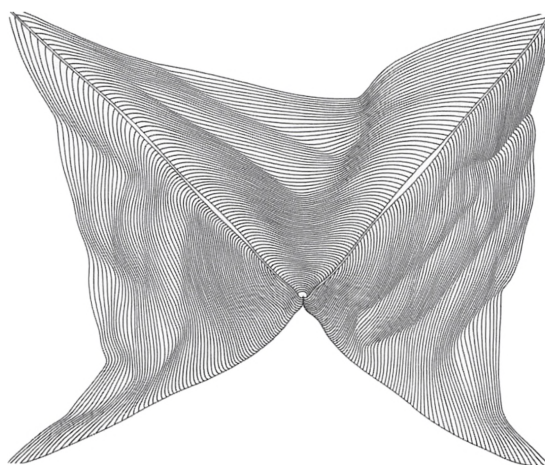
Som koldinger havde han det synspunkt, at kun det bedste var godt nok for en by som Kolding, og han havde sans for, hvad et godt kunstmuseum kunne betyde for Koldings renommé. Projektet *Kolding bys profil* var hans idé. Det tog afsæt i et forslag om at lade den franske kunstner Jean Deswasne udsmykke byens udtjente gastanke. Hans håb var, at ideen om kunstnerisk udsmykning kunne udbredes til andre bygninger og industri anlæg på havnen og i byen. Projektet var samtidig udtryk for hans drøm om et Trapholtmuseum med internationalt perspektiv. Projektet blev aldrig realiseret, men så længe sagen var til debat, tiltrak den sig opmærksomhed fra hele landet.

For Kolding Kunstforening havde Trapholt-sagen den virkning, at foreningen med ét så sig nødsaget til at træde i karakter. Længe havde Kunstforeningen ført en alt for stilfærdig, for ikke at sige hensygnende tilværelse. Nu livede den op og tog initiativ til en lang række udstillinger af høj kvalitet: Jørgen Rømer og Ole Find, Pia Schutzmann, John Olsen, Erling Jørgensen, Eva Sørensen,

Erik Lagoni Jacobsen, Karl Gustav Hansen og Bendt Thoft Nielsen, Sten Lykke Madsen, Kirsten Kjær; Richard Mortensen, Robert Jacobsen, Henry Heerup, Wilhelm Freddie, Henning Damgård-Sørensen, Bent Karl Jacobsen, Steffen Jørgensen, Kurt Trampedach, Niels Macholm, Grønningen. Og fra udlandet Jean Deswasne, Roel d'Haese, Yacov Agam, William Crovello. For blot at nævne de vigtigste. Udstillingsaktiviteten i årene 1974-1981 blev den rigeste i foreningens historie. For kunsten selv var nu engang det bedste argument for det kunstmuseum, som Kolding havde brug for.

KILDEMATERIALE:

Kolding Kunstforenings arkiv.

Eva Sørensen, *billedhugger* (født 1940). Stregtegning. Tusch på papir. I april 1976 udstillede Eva Sørensen i Kolding Kunstforening på Koldinghus.